

Tämä on rinnakkaistallenne alkuperäisestä artikkelista /  
This is a self-archived version of the original article.

Version: Publisher's version

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Hakkarainen, S., Raimovaara, E. (2022). Opiskelijat kuntien  
ilmastotyön kokoajina. *Ympäristö ja Terveys*, (6), 57-59.

# Opiskelijat kuntien ilmastotyön kokoajina

Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) 80 kestävän kehityksen opiskelijaa osallistui ensimmäisenä lukuvuonnaan Hämeen ilmastovahtin kehittämiseen monin tavoin. Hämeen ilmastovahti tarjosi opiskelijoille mahdollisuuden tehdä yhteistyötä Kanta-Hämeen kuntien ja muiden hankkeeseen osallistuneiden organisaatioiden kanssa. Kerromme tässä artikkelissa tarkemmin opiskelijoiden töistä, tuloksista ja kehitystyön haasteista ja hyödyistä.

**K**antahämäläisten kuntien ilmastoteot koottiin ensimmäisinä opiskelijatöinä Hämeen ilmastovahti -palvelua varten vajaassa kahdessa kuukaudessa. Joissakin pienemmissä kunnissa ilmastoteot tulivat listatuiksi ensimmäistä kertaa. Opiskelijaryhmät kokosivat ilmastotekoja perehtymällä kuntien ja kaupunkien julkisesti saatavilla oleviin aineistoihin, kuten pöytäkirjoihin, suunnitelmiin, ohjelmiin ja strategioihin. Lisäksi ryhmät haastattelivat kunkin kunnan ilmastotekoa tuntevia asiantuntijoita, tyypillisesti ympäristö- ja teknisestä toimesta. Lopuksi opiskelijat syöttivät ilmastoteot teemoittain lajiteltuna Hämeen ilmastovahtiin, josta kuntien edustajat kävivät myöhemmin tarkastamassa ja täydentämässä tiedot. Lisäksi opiskelijat

laativat kustakin kunnasta raportin, jossa pohdittiin laajemmin, miten kunta voisi ilmasto- ja vastuullisuustyötään edistää kestävän kehityksen näkökulmat huomioiden. Opiskelijoiden tekemiä ehdotuksia on sittemmin pantu käytäntöön. Ilmastotekojen kokoamisessa haasteita toivat etenkin kunnissa hajallaan oleva tieto ja materiaalin runsaus sekä tiukka aikataulu.

## Teoista tavoitteiden seurantaan

Ilmastotekojen kokoamisen jälkeen opiskelijaryhmät paneutuivat kunnan ilmastotyön mittaamiseen ja ilmastotavoitteiden toteutumisen seurantaan. Tavoitteena opiskelijoilla oli luoda mittaripaketti, josta kantahämäläiset kunnat voivat valita itselleen sopivat

mittarit asettamiensa ilmastotavoitteiden seuranta ja raportointia varten. Mittarit koottiin Hämeen ilmastovahdin teemojen mukaisesti ja koonnissa hyödynnettiin muiden kuntien ilmastotyössä hyväksi havaittuja mittareita sekä luotiin uusia mittareita. Mittaripaketin käyttöönottoa helpottamaan opiskelijat laativat ohjeistuksen sekä Exceltaulukon, johon koottiin kaikki teemakohtaiset mittarit taustatietoineen. Suurimpana haasteena mittarointityössä oli saada ratkaistua, miten mitataan ilmastotyön edistymistä luotettavasti ja johdonmukaisesti.

## Ilmastoteot näkyväksi

Kestävän kehityksen opiskelijoiden lukuvuoden viimeisessä opiskelijaprojektissa tavoitteena oli Hämeen ilmastovahti -palveluun kirjattujen toimenpiteiden visualisointi paikkatietoa hyödyntäen. Tarkoituksena oli tuottaa kartta-aineistoa ja paikkatietokanta ilmastoteoista. Projektissa tehtiin kehitystyötä siitä, miten ilmastoteot saadaan maakunnan tasolla kartalle. Tällaista toimenpiteiden visualisointia paikkatieto

hyödyntäen ei ollut tehty aiemmin missään muussa ilmastovahdissa. Haasteeksi ilmastotekojen kartalle viemisessä nousi ilmastotekojen suuri määrä ja niiden sijainnin selvittäminen. Osalle ilmastoteoista ei pystytty määrittämään tarkkaa sijaintia.

## Uusia osallistamisen keinoja kunnan ilmastotyöhön

Hämeen ilmastovahti toimi kehitysalustana myös HAMK:n kestävän kehityksen koulutuksen ja biotalousinsinööri-koulutuksen yhteistyöprojektissa, jossa mm. keksittiin keinoja, joilla kuntalaisia voitaisiin osallistaa kunnan ilmastotyöhön. Opiskelijaryhmät käyttivät ideoinnin ja niiden jalostuksen tukena muotoiluajattelun prosessia, jota HAMK:ssa tuo käytäntöön HAMK Design Factory. Lopputuotoksina ryhmät kehittivät varhaiskasvatukseen käyttöön energiansäästöpelejä, Hämeen ilmastopäivät -kuntalais-tapahtuman sekä Hämeen ilmastovahti -palveluun laajennusosan "Vaikuta!", joka kokoaa kuntalaisen näkökulmasta ilmastoteot ja -tapahtumat yhteen.

## 2. Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne



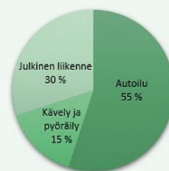
Liikenne aiheuttaa noin viidenneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Suurin osa aiheutuu tieliikenteestä, jonka päästöistä henkilöautojen osuus on noin puolet. Liikkumisen ja yhdyskuntarakenteen ilmastotekojä mittaamalla voidaan seurata suuntaa kohti Suomen tavoitetta puolittaa tieliikenteen päästöt 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta. Teeman mittareilla voidaan mitata erityisesti tekoja, joihin kunta voi yhdyskuntarakenteen, kävelyn, pyöräilyn, julkisen liikenteen ja vähäpäästöisen autoilun osalta vaikuttaa. Alla olevissa kaavioissa mittariesimerkinä liikkumisen kulkutapaosuudet nykytilanteessa ja asetetussa tavoitteessa.

Mittarit on jaettu viiteen alakategoriaan:

1. Autoilu
2. Yhdyskuntarakenne
3. Kävely ja pyöräily
4. Julkinen liikenne
5. Kunnan työntekijöiden liikkuminen

Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät Excelistä.

Liikkumisen kulkutapaosuudet



Tavoite 2030



Esimerkki yhden ilmastovahdin teeman mittareista.

# Yhteenvedo

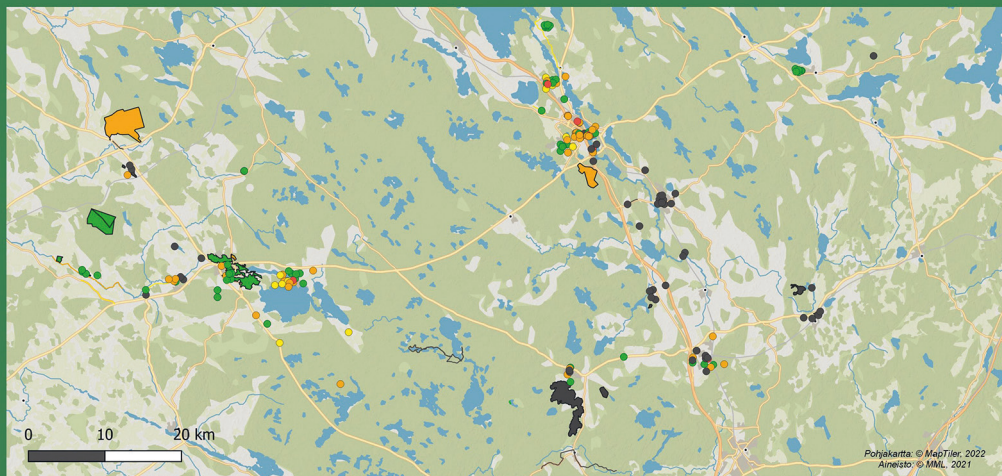
## Karttaselite

- |                |               |               |
|----------------|---------------|---------------|
| ● Ei tiedossa  | ■ Ei tiedossa | — Suunnittelu |
| ● Ei aloitettu | ■ Suunnittelu | — Toteutus    |
| ● Suunnittelu  | ■ Toteutus    | — Valmis      |
| ● Toteutus     | ■ Valmis      | — Ei tiedossa |
| ● Valmis       | — Ei tiedossa |               |

23  
aluetta

237  
pistettä

12  
viivaa



Esimerkki Kanta-Hämeen ilmastotoeista karttanäkymässä.

## Yhteistyöllä tehdään tuloksia

Opiskelijatöiden tärkeimpänä tavoitteena oli tehdä kunnissa tehtävää ilmastotyötä näkyväksi. Lisäksi opiskelijat pohtivat keinoja ja mahdollisuuksia kehittää kuntien ilmastotyötä entistä tavoitteellisemmaksi ja osallistavammaksi. Tavoitteet täyttyivät kiitettävästi. Merkittävänä tukena opiskelijoilla oli koko lukuvuoden ajan Hämeen ilmastovahti -hankkeen, Hämeen liiton, Hämeen ELY-keskuksen ja Kausal Oy:n asiantuntijoiden muodostama ohjausryhmä. Yhteistyön toimivuuden mahdollistivat eri osapuolten sitoutuminen hankkeeseen, avoin tiedonjakaminen ja halu tehdä oppilaitosyhteistyötä. Maakuntatason ilmastovahtia tehdessä kuntien sitouttaminen tulee tehdä hyvissä ajoin ja kuntia motivoivalla tavalla. Kestävän kehityksen opiskelijoiden tekemän työn ansiosta monessa Kanta-Hä-

meen kunnassa säästettiin kymmenittäin työtunteja. Monisuuntaisen yhteistyön voimin kaikkien kuntien ilmastotekoja saatiin kirjattua Hämeen ilmastovahtiin. Lisäksi kunnissa hoksattiin, että ilmastotoeot ovat osa arkea, mutta niitä ei aina ajatella ilmastotekoina. Ilmastotoeot edellyttävät kunnissa vahvaa sektorirajat ylittävää yhteistyötä, tavoitteita ja tavoitteiden saavuttamisen seurantaan sekä resursseja.

### Hämeen ammattikorkeakoulun koulutukset:

- Kestävä kehitys: <https://www.hamk.fi/amk-tutkinto/kestava-kehitys-ymparistosuunnittelija-amk/>
- Tieto- ja viestintäteknikka, biotalous: <https://www.hamk.fi/amk-tutkinto/biotalous-insinööri-amk/>
- Design Factory: <https://www.hamk.fi/opiskelu-hamkissa/design-factory/> ■